رۆمانی: تابوتی پەیمانی خودا.. سەڵاح جەلال

[بۆ خوێندنەوەی ئەم رۆمانە کلیکی ئێرە بکەن..]

SalahJalal_TabwtyDownload

(ماڵئاوا زمان) ڤیتگنشتاین/ بیرکردنەوە.. عەبدولموتەلیب عەبدوڵڵا

ڤیتگنشتاین/ بیرکردنەوە
عەبدولموتەلیب عەبدوڵڵا

ئایا ڤیتگنشتاین هێشتا زمانە، یان زمان لەنێوان ڤیتگنشتاین و بیرکردنەوەدا، وێنەیە؟! لەو نووسینەدا هەردوو کاراکتەری (ڤیتگنشتاین) و (بیرکردنەوە) ڕۆڵی سەرەکی لە فیلمی درێژی (ماڵئاوا زمان)دا دەگێڕن. بەشێکی گەورەی سیناریۆی ماڵئاوایکردن لە زمان لە بیرکردنەوەی ڤیتگنشتایندا بە کامێرای (پییر بەردیە) کێشراوە. بەڵام نەك قسەکردن لە فیلمی (ماڵئاوا زمان) قسەکردن بۆ لە فێستیقاڵی (کان)ی (٢٠١٤) و خاوەنی ئەسڵی فیلمەکە (ژان لوک گۆدار).. بەڵکوو هەوڵدەدەم لەژێر ئەو ناونیشانەدا کەمێك لە ڕێبازەکانی بیرکردنەوە ڤیتگنشتاین بۆ سیناریۆی بەردیە بدوێم، یان نوێنەرایەتیکردنی ئەو وێنەیەی کە ڤیتگنشتاین لە جیهاندا بۆ ڕێبازەکانی بیرکردنەوەی زمانی کێشاوە.. ئەوەش بەو مانایە نییە، کە پرۆسەی دەروونی نوێنەرایەتی واقیعی زمان بکات، بەڵکە بەو مانایەیە، کە ڕێبازەکانی تەکنەلەژیا، کلیك لە تووانەوەی زمان بۆ وێنە دەکات و جیهان لە وێنە هەنووکەییەکانیدا دەخەمڵێنێ. بەڵام ئایا ماڵئاوایکردن لە زمان دەتوانێ بوونی زمان تێپەڕێنێ؟ ئایا دیوەکەی دیکەی بوونی زمان وێنەیە؟!.

کاراکتەری ڤیتگنشتاین لە فیلمی (زمان)دا، سەرەتا لە یەک زمانی

لۆژیکی بە پێوانی هەموو شتێک دەستپێدەکات و دواتر دەگاتە ئەوەی کە نەخێر، ئەمە یەک زمانمان نییە، بەڵکو کۆمەڵێ زمانمان هەیە، لە بەکارهێنان و سیاق و یاری جیادا، مانای جیا دەدەن. وەك زمانی یاسا و زمانی شیعر و زمانی ئەفسانە و زمانی زانست و زمانی ڕۆژانە.. پاشان فیلمەکە لە پرسی تووانەوەی زمان و وێنە و کلیك درێژ دەبێتەوە.

تیۆری پەتی و ڕێبازەکانی بیرکردنەوە

(ڤیتگنشتاینی فرە زمان) زۆربەی بەرهەمەکانی بە هەڵوەشانەوەی بنەما فەلسەفییەکان تەرخان کردووە و بڕوای بەوە نییە، کە بتوانین لە ڕێگای پرسەی دەروونی چەمکەکان ڕوونبکەینەوە، پێویستە بە ئاماژەکردن بە گرنگی ئەو پانتاییە کۆمەڵایەتیانەی، کە کردەی زمانەوانی تێدا ئەنجام دەدرێت، شتەکان دەگۆڕێن. بەو مانایەش دەبێ زمانەوانی لە ڕێگای بەستێنە کۆمەڵایەتییەکانەوە لێکبدرێتەوە، نەک کرداری دەروونییەکان، مانا بە دەربڕینەکان دیاری بکەن. زمان لە ڕێگای (کردەی بەکارهێنانی زمان) پەیوەندی بە کۆمەڵگاوە دەکات و ڕێکوپێکی خۆی بە تێپەڕبوونی کات دەپارێزێت. لەسەر بنەمای ڕەخنەگرتن لە تیۆری پەتی و عەقڵی سکۆلاستیکی، بە تایبەتی بە ڕوونکردنەوەی زمانی ئاسایی.. ڤیتگنشتاینی دووەم ئەو هەڵوەستەی ڕەتکردەوە کە زمان بە دابڕاو لە کردەی بەکارهێنان بژمێردرێت و چالاکییەکانی لێبسەنرێتەوە. چونکە زمان حاڵەتێکی دەروونی نییە، کە واقیع وێنا بکاتەوە، بۆیە ملکەچی هیچ یاسایەك نابێت، تەنها شێوازی بەکارهێنان نەبێت، شێوازی بەکارهێنانی زمان تەنها پێوەرێکە، کە وەك پێوەر بەکاری دەهێنن. بە واتایەکی دیکە ڤیتگنشتاین لە باوەڕی کۆنکرێتی و بەکارهێنانی تایبەتی زمان دوور دەکەوێتەوە.

لێرەوە گرنگی کارەکانی ڤیتگنشتاین بە پڕۆژە کۆمەڵناسییەکانی بۆردیۆ لە چەمکی ڕەنگدانەوە و کردەی پەیڕەویکردندا دەبینرێت. بۆردیۆ وریایی ڤیتگنشتاینی دووەم لەبارەی ڕەخنەگرتن لە بیری پەتی و ڕێبازەکانی بیرکردنەوەدا جارێکی دیکە لە بواری کۆمەڵناسیدا دادەڕێژێتەوە. کەواتە وەك چۆن لە زماندا ڕاست و هەڵە ئەوەیە، کە خەڵک دەیڵێن؛ خەڵک بەو زمانەی کە بەکاری دەهێنن هاوڕان. بە هەمان شێوەش کۆدەنگی لە زماندا نییە، بەڵکو ئەو کۆدەنگییە لە شێوەی ژیاندایە، بۆیە هیچ بنەمایەکی زاڵ نییە، کە پراکتیکی زمانەوانی کۆنترۆڵ بکات، وەك چۆن هیچ بنەمایەکی ڕەها نییە، بە ئەوەی چی دەکەین، یان چی دەڵێین.. لەسەر ئەو بنەمایە بۆردیۆ هەموو بنەما ڕەهاکانی بە پراکتیزە کۆمەڵایەتییەکان ڕەتکردەوە. بەو مانایەش

تیۆری کۆمەڵایەتی پێویست ناکات، بناغەی یەکەم بۆ پراکتیکە کۆمەڵایەتییەکان هەڵکەنێت، جا ئەم بنەمایە خواستی بەدەستهێنانی گەورەترین سوودی مومکین بێت، یان ڕەزامەندی تاکەکان.. کەواتە بۆردیۆ هیچ پاس□و□ک بۆ ڕوونکردنەوەی تیۆری کردارە کۆمەڵایەتییەکان لە ڕێگای بیروباوەڕ و ئارەزووی تاکەکانەوە نابینێت..
بە دیوەکەی دیکە کاتێک فەلسەفەی کلاسیک بە شێوەیەکی پەتی بیر لە زمان دەکاتەوە، ئیتر دەکەوێتە دەرەوەی پانتایی بەکارهێنانە پراکتیکییەکانەوە.. ئەوەش هەمان ئەو هەڵەیەیە، کە تیۆری هەڵبژاردنی عەقڵانی ئەنجامی دەدات، کە پاڵنەری زۆرترین قازانج لەسەر بنەمای زانینی پێشوەختە ڕوون دەکاتەوە! کەواتە هەرگیز ناشێ عەقڵ ب□ پێی ڕوانگەی دیاریکراوەوە سنوودار بکرێت. وەك چۆن ناشێ پراکتیزە کۆمەڵایەتییەکان لە ڕێگای میکانیزمە دەروونییەکان ڕوونبکرێتەوە.

هاپیتۆس

لەنێوان پراكتيك و تيۆردا

هاپیتۆس لە بنەڕەتدا کۆمەڵێک خوو و هەڵوێست و بەها و مەیلە، کە تاکی نێو کۆمەڵگا لە پەروەردەی کۆمەڵایەتی و ئەزموونی ژیاندا بەدەستی دەهێنێت. ئەو چەمکە بۆردیۆییە، ڕەفتارێك نییە، کە لە ژینگەی دەرەکییەوە بەدەست هاتبێت، بەڵکوو جۆرێکە لە (بەرنامەسازی ناوخۆیی) و پاڵنەرێکە بۆ تاک بۆ ئەوەی بە شێوەیەک مامەڵە بکات، کە لەگەڵ پانتایی کۆمەڵایەتییەکانیدا بگونجێت، وەك چۆن لەگەڵ نوێبوونەوە و ئاڵۆزی ئەزموونی تاکدا دەگۆڕێت و نوێ دەبێتەوە.
هاپیتۆس تەنها لە جەستە پێکنەهاتووە، بەڵکو لە گریمانە بنەڕەتییەکانیش پێکهاتووە، واتە لە هەموو شتە دەروونییە نامەبەست و نائاگاکان پێکهاتووە.. چەمکی هۆشیاری کە یەکێکە لە پێکهاتەکانی هابیتوس، هۆشیاری نائیرادییە و تایبەتمەندییەکەی ئەوەیە، کە ڕێگا بە سەرههڵدانی جۆرێک لە ئازادی نائاگایی یان کەم هۆشیار، ناهۆشیار دەدات، کە سەرچاوەکەی نادیارە.. بۆردیۆ دەڵێت بڕیاری ئیمانهێنان تەنها کاتێک سەرکەوتوو دەبێت، کە بڕیاری لەبیرکردنی لەگەڵدا بێت!! بەو قسی□ هەوڵدەدات هەستی هاوبەشی مەبەستداری عەقڵانییەکان تێپەڕێنێت. بەو مانایە پراکتیك بە هیچ مەبەستێک یان عەقڵێکەوە تایبەت نییە، وەك چۆن لە بەرانبەر پراکتیکدا زمان ملکەچی هیچ ڕێسا و یاسایەك نا بێت. بەڵکە بریتییە لە تێگەیشتن لە لۆژیکی هەموو کردارە (مەعقولەکان) بەبێ ئەوەی بەرهه□می پلانێکی عەقڵانی داڕێژراو بێت.. کردارگەلێکە، کە بە جۆرێک لە جۆرەکان لە

ئامانجەکی بابەتییدا دەردەکەوێت، بەبێ ئەوەی بەشێوەیەکی ئاگایانە پەیوەندی بە ئامانجەکی درووستکراوی ئاشکراوە بکات، بەبێ ئەوەی بە مەبەستی یەکگرتوویی، یان لە بڕیارێکی هۆشیارانەدا هەڵقوڵابێت. بە کورتی چەمکی هاپیتۆس هیچ نییە، جگە لە (کردەیەکی تیۆری) کە ئامانجی زاڵبوونە بەسەر دژایەتی ساختە و بەنرخکردنی پراکتیك و تیۆری ئەنتەلەژی..

بەڵام زمان چۆن هاوسەنگی هێز دەپارێزێت؟ هۆکاری ئەو پرسیارە ئەوەیە، کە زمان زیاتر لە ئامرازێکی پەیوەندیکردنە.. (نۆرمان فێرکلیف) لە کتێبی (زمان و دەسەڵات)دا جەخت لەوە دەکاتەوە، کە زمان بێلایەن نییە، چونکە هەموو سیستەم و دامەزراوەکان بە ڕاییکردنی کارەکانیان پشت بە گوتاری زمانەوانی دەبەستن، بۆ نموونە شێوازی گەڕانەوەی یاساکان، یان هەواڵەکان.. بەڵام هەموو ئەوانە تەنها لە سیستەمی زماندا کورت نابنەوە، بەڵکوو بە بەرهەمهێنانی جیاوازی خزمەت بە بەرژەوەندیی (هێندێک لایەنی جیاواز) دەکەن!!. کەواتە زمان دەسەڵاتی جیاوازی لەناو کۆمەڵگادا دەچەسپێنێ.

لەنێوان سیستەم و جیاوازی، یاسا و پراکتیك، مەعقول و نامەعقول… ڕەخنەی بەردیۆ لە زمانەوانیی چۆمسکی و سوسێر و … هەموو ئەوانەی کە لە پێکهاتەی (زمانەوانی نموونەیی) دەکۆڵنەوە، ئەوەیە، کە لە بارودۆخە کۆمەڵایەتییەکان دابڕاون! بۆ نموونە: سوسێر حەزی لە زمانە، قسەکردن فەرامۆش دەکات.. چۆمسکی گرنگی بە لێهاتوویی، یان توانا دەدات نەک دەستکەوت.. بە کورتی ئەوە پراکتیکی زمانەوانییە، پراکتیکی کۆمەڵایەتی بەرهەم دەهێنێت، نەك ئەو یاسا زێڕانەی کە توێژەر لە مێشکی خۆیدا دەیانخەمڵێنێ.. چونکە هیچ یاساک بە شێوەیەکی پێشوەختە و مەجازی بوونی نییە، بەڵکو لە پراکتیکدا بوونی خۆی دەدۆزێتەوە! بە پێچەوانەی گوتاری عەقیدەی یاسایی، کە بە مەبەست پەنا دەباتە بەر زاراوەی ناڕوون و ناڕوونی حوکمڕانی و ڕێزمان، بێ ئەوەی ئەنجامێکی دیاریکراو بەرهەم بهێنێت.

ڤیتگنشتاین لە گوتارێکی ڕوون داڕێژراوەوە بەرەو پراکتیک دەڕوات. بەڵام بەردیۆ جەخت لەسەر پێویستی دەستپێکردن لە پراکتیکەکانەوە بەرەو یاسا دەکاتەوە، واتە پێویستی لێکدانەوەی یاساکان لە ڕێگای پراکتیکەکانەوە، کە لە هەموو کارلێکێکی کۆمەڵایەتیدا هەست بە درووستکردن و نوێکردنەوەی ئەو یاسایانە دەکەن.

سەرمایەی زمانەوانی

سەرمایەی دیجیتاڵی

سەرمایەی زمانەوانی زاراوەیەکی کۆمەڵایەتی زمانەوانییە، کە

لەلایەن بۆردیۆوە داڕێژراوە. بۆردیۆ بە کەڵەک□ بوونی کارامەیی زمانەوانی و وەک جۆرێک لە سەرمایەی کلتووری وەسفی دەکات. سەرمایەی کلتووریش بریتییە لە کەڵەکەبوونی زانست و لێهاتوویی و دەستکەوتە کلتوورییەکان… بەڵام سەرمایەی دیجیتاڵی، تێڕوانینی بۆردیۆیە بۆ بۆشایی دیجیتاڵی و ئەو پانتاییە دەگرێتەوە، کە توانای ڕوونکردنەوەی جیاوازییەکان و بەرفرەوانکردنی بەکارهێنانەکانی هەیە، تا بشێ بواری دیکەی کۆمەڵایەتی بگرێتەوە.
لەنێوان سەرمایەی زمانەوانی و دیجیتاڵیدا، فەزایەکی کراوە پەیوەندییە کۆمەڵایەتییەکان بەڕێوە دەبات، بەڵام لەبری گوتاری زمانی خوێندراوە و بیستراو، پشت بە گوتاری وێنەی دیجیتاڵی دەبەستێت. کلتووری وێنەیی، خولیا و چەمکێکی نوێیە و سرووشتی پەیوەندییەکانی ڕاستەوخۆتر و خێراتر و پڕ زانیاریتر و ئەرێنیتر و پڕ چێژتر کردووە.. وەرگر دەتوانێ بە خێراییەکی لە سنووربەدەر لە هەموو شوێن و کاتێ پێیبگات و بیگەیێنێت.
زاراوەی کلتووری وێنە، پەیوەندی بە ڕەهەندە فرەجۆرەکانی وێنە و دەلالەت و مانا و کاریگەرییەکانیدایە، وەك چۆن پەیوەندی بە چۆنێتی تەماشاکردنی وەك ڕەمز و ئامرازی گواستنەوەی زانیارییەکان و چێژەوە هەیە، هەموو ئەو گۆڕانکاریيانەش کلتووری وێنە و وێنەی دیجیتاڵی و شۆڕشی وێنە رابەرایەتییان دەکات، فیلمی درێژی (ماڵئاوا زمان) دەگەیەنێت… بەو مانایەش کلتووری وێنە وەك سیمای ئەو سەردەمە شوێنی زمانی گرتۆتەوە.. کلتووری وێنە ناسینەوە قبوڵ دەکات، بەڵام ئینکاری قبوڵ ناکات! هەموو کۆمەڵگایەک کلتوورێکی بینراوی هەیە و هەموو کلتوورێکی بینراویش لە شۆڕشە تەکنیکییەکان دابڕاو نییە..
ئەو سەردەمەی کە ئێستا تێیدا دەژین بە خێرایی بەرەو پێکهاتنی شارستانیەتی وێنەیی دەڕوات، ئەمەش وامان لێدەکات لەبری (کەسی زمانی) باسی (کەسی وێنەیی)، لە بری بابەتی (مێژووی ناوەڕۆک) باسی شاشەی (بینراوی چرکەساتی)، لەبری (ئەزموون) باسی (بەکارهێنان)، لەبری (زمان) باسی (کلیك).. بکەین، واتە لەبری گێڕانەوەکان باسی زانیارییەکان و شۆڕشی خودی و گۆڕانکارییەکانی ئیگۆ بکەین.. هێزی وێنە وەك گوتارێکی کراوە بەڕووی هەموو زمانەکاندا، وادەکات بچێتە نێو خەیاڵی جیهانەوە و پەیامەکەی خۆی بە شێوەیەکی فرەڕەهەندی ئاگایی و نائاگاییەوە بگەیەنێت، بەو مانایەش ئەرکی وێنە لە بینینەوە بۆ تێگەیشتن تێدەپەڕێت و ئیتر لە ڕەهەندی تایبەتی ئایکۆنی و پلاستیکییەکەیدا ناوەستێت، بەڵکوو لەوە زیاتر بۆ ڕەهەندی ناڕاستەوخۆ هەنگاو دەنێت.. جگە لە پەیامی بینراویش، پەیامێکی ڕێکخراوی هەیە، کە لە دەرەوەی سنووری فەرمی وێنەکان دزە

دەکات و هەڵگری کۆمەڵێک واتا و سرووشی جیاوازە.
وێنەی ئەمڕۆ، بەرهەمی کلتوور و بیرکردنەوە و ئابووری و تەکنەلۆژیایە.. بەو مانایەش هەر تەنها لە چێژوەرگرتن بۆ هەموو ماناکانییەوە کورت ناکرێتەوە، بەڵکە زمانێکی خێرای پڕ زانیاری و بینراوی مۆدێرنە، کە وشە و کردار تێیدا بە یەکدەنگ (یەك کلیك) نوێنەرایەتی حەقیقەت دەکەن. بە ئەوەی وێنەش ڕۆڵی پێویستی خۆی جێبەجێ بکات، هەر تەنها ڕەنگدانەوە نا، بەڵکوو دەبێ بینراوێکی درەوشاوە بێت، بە سەرکەوتنی بەکارهێنان و گۆڕانکاری و هاندانی جددی و بوونیادنانی درووستی مرۆڤ و گەردوون.

هەولێر 5/4/2025

کێبڕکێی سودانی و مالکی لە هەڵبژاردنی ٢٠٢٥ی عێراقدا.. عوسمانی حاجی مارف

ئایا ئێران دەستبەرداری مالیکی دەبێت و سودانی هەڵدەبژێرێت!؟
پەرلەمانی عێراق ڕۆژی ١١ی تشرینی دووەمی ٢٠٢٥ی وەک وادەی ئەنجامدانی هەڵبژاردنی پەرلەمان دیاریکرد. مانگی ڕابردوو کۆمسیۆنی باڵای هەڵبژاردنەکانی عێراق، دەستپێکردنی پرۆسەی نوێکردنەوەی تۆماری دەنگدەرانی ڕاگەیاند و ئاماژەی بەوەدا کە پڕۆسەکە یەک مانگ دەخایەنێت.
لەگەڵ دانانی وادەی فەرمی بۆ هەڵبژاردنەکان، ئێستا سەرنج دەچێتە سەر سروشتی ئەو هاوپەیمانیانەی کە پێکیدەهێنن و ڕادەی بەشداری جەماوەر لەم بەنێیەدا کە وەک شتێکی سەرەکی بۆ داهاتووی پڕۆسەی سیاسی لە عێراقدا سەیر دەکرێت، بەڵام ئەوەی پێشبینی دەکرێت ڕێژەی بەشداربوان زۆر کەم دەبێت.
سودانی، کاندیدبوونی خۆی بۆ هەڵبژاردنی داهاتووی پەرلەمانی عێراق ڕاگەیاند، هەنگاوێک کە ڕەنگە لە بەرامبەر ویستی نوری مالیکیدا بوەستێتەوە، کە مالکی بەنیازە ببێتە کەسایەتی قۆناغی داهاتوو لە عێراق، لەڕێگەی ئەم هەڵبژاردنەوە جارێکیتر هەوڵی سەرکردایەتی بۆ

ئایندەی عێراق و چوارچێوەی هەماهەنگی بەدەستەوە بگرێت، لەهەمانکاتدا پارێزگاری لە مانەوەی حەشدی شەعبی بکات، ئەم ئەجندایەش لە دۆخی ئێستای ململانێی نێوان ئەمریکاو ئێراندا بە مالکی کارساز نیە.
کاندیدبونی سودانی، خوازیاری بەردەوامی مانەوەیەتی لە چوارچێوەی گۆڕەپانی سیاسی و وەستانەوە بەرامبەر بە مالیکی، پێدەچێت لە لەواری درێژەدان بە پۆستی سەرۆک وەزیراندا سودانی ئەو فرسەتەی زیاتربێت، کە لە نێوان نەبوونی کەسایەتیە دیارەکانی شیعە و تاکێکی بەردەوامی نێوان لایەنەکان ، هیچ کەسێکیان بوێری ئەوەیان نەبێت دواتر خۆیان کاندیدکەن بۆ سەرۆک وەزیران، لەهەمان کاتیشدا بزووتنەوەی سەدری و موقتەدا سەدر، جارێکی تر هەڵویستی بایکۆت وەردەگرنەوە لە هەڵبژاردنی داهاتوودا.
ئەوەی مالیکی نیگەران دەکات لە کێبڕکێی لەبەرامبەر سودانیدا ئەوەیە کە سەرۆکوەزیرانی ئێستا بەو ڕۆڵەی لە ماوەی سەرۆکایەتیەکەیدا لە سەردانەکان و پەیوەندیەکانیدا دیویەتی چۆن لە قەبوڵکردنی ناوچەیی و نێودەوڵەتی وەردەگرێت، بە پێچەوانەی مالیکی کە بوونی تەنها بەستراوەتەوە بە پشتیوانی ئێران و حزبی دەعوە، لەهەمانکاتدا ئەرکی پاراستنی بەرژەوەندیەکانی بەستنەوەی عێراق بە کارنامەی ئێرانەوە، بەڵام دۆخەکە بەتەواوی گۆڕاوەو زیاتر بە زیانی مالیکیەو خزمەت بە بەرژەوەندیەکانی سودانی دەکات، چونکە ئایندەی شێوەی دەستێوەردانی ئێران لە عێراقدا ئاڵوگۆڕی جدی بەخۆیەوە دەبینێت.
ئێران کە ئێستا نایەوێت ڕووبەڕووی ئەمریکیەکان ببێتەوە لە عێراقدا، ئەگەرچی بە ماوەیەکی کاتیش، دەتوانێت دەستبەرداری هاوپەیمانەکانی وەک مالیکی بێت و ڕەنگە زیاتر پشتگیری لە مانەوەی سودانی بکات بە ماوەیەکی تریش وەک سەرۆکوەزیران، تا ئەو کاتەی زریانەکە تێدەپەڕێت، چونکە لەم دۆخەدا سودانیان پێباشترە، باشترە لە کاندیدکردنی کەسایەتیەکی دیکە کە دوژمنایەتیان لەگەڵدا بکات، ئاشکرایە کە سودانی دەستبەرداری ئێران نەبووەو هەوڵی داوە هاوسەنگی نێوان ئەمریکاو ئێران لە عێراق ڕاگرێت.
ئێران بە فشارخستنە سەر میلیشیاکانی ژێر چەتری حەشدی شەعبی، پاڵدەنێت بەئەوەی خۆیان هەڵبوەشێننەوە و چەکەکانیان تەسلیم بکەن و وەک تاک پەیوەندی بە دامەزراوە سەربازی و ئەمنییەکانەوە بکەن، ئەمەش وای لێدەکات گرنگی بە مالیکی نەدات و سودانی بەسەر ئەودا هەڵبژێرێت. مالکی کاغەزێکی سووتاوە کە بوونی پەیوەستە بە غەرقبون لە گەندەڵیدا، بەڵام سودانی لە پەیوەند بە ڕێکەوتنی ئەمریکاو ئێرانەوە تاڕادەیەک دەتوانێت یارمەتیدەربێت بە تێپەڕاندنی ئەو

قۆناغە گرنگەی کە حەشدی شەعبی خۆیان هەڵبوەشێننەوە و چەکەکانیان تەسلیم بکەن و وەک تاک پەیوەندی بە دامەزراوە سەربازی و ئەمنییەکانەوە بکەن، ئەمەش وا لە ئێران دەکات پێگەی مالیکی بە هێند وەرنەگرێت و فەزڵی سودانی بەسەر ئەودا بە باشتر بزانێت.
کاندیدبونی سودانی، هەڵگری پەیامێکی ڕوونە کە بەردەوام دەبێت لە بنیاتنانی پەیوەندی هاوسەنگ بە عێراق لەگەڵ ژینگەی ناوچەیی و هاوبەشە نێودەوڵەتییەکانی بەتایبەت ئەمریکا. ئەمەش فاکتەرێکی بەرچاوە لە بەرژەوەندی سودانی، بەپێچەوانەی مالیکی کە بەهۆی خراپی پێشینەی لەگەڵ ڕەوتی سەدری و پەیوەندی ئاسایی لەگەڵ ڕەوتی حیکمە بە سەرەکایەتی عەممار حەکیم و دابەزینی متمانەی لە نێو کورد و سوننە ڕووبەڕووی دژایەتی ناوخۆیی دەبێتەوە.
مالیکی نیگەرانی خۆی لە سەرکەوتنی سودانی ناشارێتەوە لە کۆکردنەوەی پشتیوانی لە چوارچێوەی هەماهەنگی لە ماوەی سەرەکایەتییەکەیدا، ئەمەش مەترسی لەسەر پێگەی ئەو وەک سەرۆکی باڵای چوارچێوەکە و کاندیدەکەی بە قۆناغی داهاتوو دروست دەکات.
هەروەها مالیکی ڕووبەڕووی ڕەتکردنەوەی دەرەکی دەبێتەوە، کە لە دەوڵەتانی ناوچەکەوە دەست پێدەکات، لە نێویاندا دەوڵەتانی کەنداو، بوونی مالکی بە مانای وەستانی وەبەرهێنان لە عێراق و ڕەتکردنەوەی هاوکاریکردنی دەبێت لەو قۆناغە سەختەی کە ئێستا بەسەریدا هاتووە.
ئه مه جگه له نادڵنیایی تورکیا و ئەمریکا لەبەرامبەر مالکیدا.
سودانی لەمیانی بەشداریکردنی لە نۆیەمین کۆڕبەندی سلێمانی، نیازی خۆی بۆ کاندیدکردن بۆ هەڵبژاردنەکان ڕاگەیاند و جەختی لەوە کردەوە کە "هەڵبژاردن دەرفەتێکە بۆ پاڵپشتیکردنی پڕۆژەیەکی چاکسازی بۆ عێراق". جەختیشی کردەوە کە "بەهای ڕاستەقینەی هەر چاکسازییەک گەیشتنە بە گرووپە هەژار و پەراوێزخراوەکان و ڕزگارکردنیان لە چنگی هەژاری".!
لەگەڵ هەموو ئەوانەشدا لەلایەکی ترەوە ئەتوانین بڵێین خەریکە کە سودانی وەک مۆدێلێکی ئەفسانەیی و حاکمێکی بە کەموکوڕی و پاڵەوانێکی بە هەڵە دەخرێتەڕوو، یان سیاسەتەکانی وەک ئاماژەیەکی زیندوو بۆ ئەگەری گەڕاندنەوەی دادپەروەری پێشکەش دەکرێن نەک موزایەدە، لەڕاستیدا، ئەو هاوسەنگی و میانڕەوییەی سودانی قسەی لەسەر دەکات، ناتوانێ لەناو دەریای جەنجاڵی و دۆخی نالەبارو ناجێگیری عێراقدا جێگای بێتەوە، کە سودانی بە خۆشی داینەناوە لەسەر ڕێڕەوی هەڵوەشانەوەی هێزەکانی حەشدی شەعبی هەنگاو بنێت، ناتوانێت لە دۆخی ئێستای عێراقێکی دابەشبوودا دەرگایەک بکاتەوە هەوای داهاتوویەکی سەقامگیری لە عێراقدا وەک سەرۆک وەزیران بەدەست بهێنێت.

پێگەی سودانی لەناو جەنجاڵی زیادەڕۆیی و شەڕ و پێکدادانەکاندا ئەو پەنجەرەیە نییە کە گەشبینی پێشکەش بکات، سەروەری و سەربەخۆیی عێراق تەنیا دروشمێکە کە لە بەرامبەر ئەمریکاو ئێراندا و کێشمەکێشی باڵەکانی چوارچێوەی هەماهەنگیدا مامەڵەیەکی سادە نیەو بواری ساغبونەوەی زەحمەتە.

ئامادەکاری پێشوەختە بۆ هەڵبژاردنەکانی داهاتوو کە بڕیارە لە ١١ی تشرینی دووەمی ئەمساڵ ئەنجام بدرێت، چاوەڕوان دەکرێت هاوپەیمانی نوێ لە غیابی ڕەوتی سەدریدا دروست بکرێت، ئەمەش ڕێگە خۆش دەکات بۆ هێزەکانی دیکە بۆ پڕکردنەوەی ئەو بۆشاییە.

پێشبینییەکان ئاماژە بەوە دەکەن کە زۆرینەی دەنگەکانی سەدری بۆ هاوپەیمانی یان هێزە تازە پێگەیشتوەکانی سودانی دەچێت، کە هاوپەیمانی دەوڵەتی یاسای مالیکی لە دەستکەوتی بەرچاو لە کورسیەکانی پەرلەمان بێبەش دەکات و تەنانەت ڕەنگە هەڕەشە لە توانای مالیکی بکات بۆ پاراستنی قەبارەی ئێستای لە پەرلەمانی داهاتوودا.

کاندیدبونی سودانی بۆ هەڵبژاردنەکان شتێکی سەرسوڕهێنەر نەبوو، بەڵام کاتی خۆی و پەیامە سیاسیەکانی و ئەو هاوپەیمانیەی کە لە دەوروبەری پێکهاتوون، ئاماژەن بۆ شەڕێکی ئاڵۆزی هەڵبژاردن کە کراوەیە بۆ چەندین ئەگەر.

لە نێوان ئەم تەحەددیانەدا، سودانی هەوڵدەدات خۆی وەک "حکومەتێکی سەقامگیر" پیشان بدات، گوایە لەڕێگەی دەستکەوتەکانیەوە حکومەتەکەی بنیات دەنێت و گوتارێک پێشکەش دەکات کە ئەتوانێ هاوسەنگی دۆخەکە ڕاگرێت. بەڵام ئەوەی بەدوای سیاسەت و دەخالەتی ئەمریکا لە ناوچەی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست پێشهاتووە و پشتیوانی لە ئیسرائیل مەبنا بووە بۆ ئەمریکا، هەڕەشەکانی ترەمب لە سەر هەڵوەشانەوەی حەشدی شەعبی و ئایندەی ڕێکەوتنی ئەمریکاو ئێران، گومانی تیا نییە کە دۆخی هەڵبژاردنەکانی پەرلەمانی عێراق بە نائارام دەبینرێت، لەهەمانکاتدا پێکهێنانی حکومەتی عێراق لەبەردەم قەیرانێکی هەمەلایەنەدا بەرەو ڕوو دەبێتەوە، جا پێکهێنانی حکومەت لە سایەی مالکی بێت یا سودانی ، دۆخەکە بە ئاسانی تێناپەڕێنرێت.

عوسمانی حاجی مارف

دانوسان و ململانێکانی ئەمریکا و ئێران و کاریگەریی ناوچەیی و جیهانییەکان!.. نوری بەشیر

دانوسانی نێوان ئەمریکاو ئێران لە دوو هەفتەی رابردوەوە جەنجاڵترین هەواڵی جیهانە، لە میدیاکانەوە زیاترین قسەوباس و لێکدانەوەی جۆراوجۆری لەگۆشەی جیاوازەوە لەسەر دەکرێت، وە بە یەکێک لە بابەتە گرنگەکان دادەنرێت لەو ڕووەوە کە لە ململانێی توندی نێوان ئەو دوو وڵاتەوە، کە بەردەوام ترسی ڕوودانی توندوتیژی و پێکدادان باڵی کێشابوو بەسەر ناوچەکەداو لە ئەگەری ڕوودانیدا کاریگەری زۆر گەورەو خراپی دەبوو لەسەر خەڵکی ناوچەکە، گۆڕا بە دانوسانێکی بەناو ناڕاستەوخۆ، کە زۆرترین وڵاتان و میدیاکانی جیهان و لێکۆڵەرەوەکان تا دەگاتە خودی سەرانی ئەمریکاو ئێران گەشبینن، بە ئایندەی دانوسان و گفتوگۆکان و لێک تێگەیشتنەکانیان.

سەرەتا دەکرێت بپرسین ئەم دانوسانە لە چ هەلومەرجێکی جیهانی و ناوچەییدا ئەنجامدەدرێت، وە جێگاوپێگای ئەم دوو وڵاتە لە هاوکێشەی ئێستای جیهان و ناوچەکەدا لە کوێدا وەستاون، ئایا ئەو هەموو ململانێیەیان ناکۆکییە زۆرەی نێوان ئەمریکاو ئێران کۆتایی پێدێنیت، وە بەرژەوەندییەکانی هەریەکەیان لەم دانوسانەدا لە چیدایە، وە کاریگەرییەکانی لە ئاستی دنیادا چیە، ئایا بەرژەوەندی حکومەتانی سەرمایەداری یان بەرژەوەندی جەماوەر لە ڕێکەوتنیاندایە یان لە شەڕیاندا؟

دەکرێت لەوەوە دەستپێبکەین، کە هەلومەرجی جیهانی لەگەڵ ئەوەی قەیرانێکی گەورە کە لە ساڵی ٢٠٠٨ وە یەخەی سەرمایەداری جیهانی گرتووەو بەردەوامە، بەڵام دەورانێکی نوێی دەستپێکردوە ئەویش، دنیای تاک جەمسەری بەڕابەری ئەمریکا کۆتایی هاتووەو دنیای چەند جەمسەری خەریکی بەرجەستەبوونە، لەم دەورە نوێیەدا جێگاوپێگایەک کە ئەمریکا هەیبوو چووەتە دواوەو ئەمریکا خۆیشی ئەمە باش دەزانێت، بەڵام ئەمریکا یەکێک لە کاراترین حکومەتانی سەرمایەدارییە کە دەیەوێت جێگاوپێگایەک لەم دەورە نوێیەی سیستەمی دنیای چەند جەمسەرییەی و قەیران گرتوەدا بگرێت، بە سەرلەنوێ سازدانەوەی جیهان و لەڕێوە زۆرترین دەوری هەبێت و سودمەندیش بێت لێی. هاتنە سەردەسەڵاتی ترەمپ لە ئەمریکا لەو پێداویستیانەوە بە

بەرژەوەندیەکانی سەرمایەداری و بەتایبەت سەرمایەداری ئەمریکا هاتووە.
هەر لەم دەورە نوێیەدا جێگاوڕێگای هاوپەیمانی ئەمریکا و وڵاتان گۆڕانی بەسەردا هاتووەو وڵاتانی سەرمایەداری لە بەرژەوەندی ئێستایانەوە دەستدەبەن بۆ هاوپەیمانی یان لایەنگری کە ئەمریکا نوێنەرایەتی ئەمە دەکات لە ئێستادا، ئەوەتا ئەمریکا هاوپەیمانی لەگەڵ وڵاتانی یەکێتی ئەوروپا گۆڕانی بەسەردا هاتووە، کار لەسەر هەڵوەشانەوەی ناتۆ کردوەو دەکات لە بەرژەوەندی بلۆکبەندی و جەمسەرێکی نوێی ئەم دەوریە، بەپێی بەرژەوەندیەکانی خەریکی هاوپەیمانی نوێیە، پەیوەندی و نزیکبوونەوەکانی لە روسیا چ لەسەر ئاستی ناوچەی رۆژهەڵاتی ناوەڕاست و بەتایبەت سوریا، یان لەسەر حسابی ئۆکرانیاو خاک و سەروەت و سامانەکەی. هەوڵی زیادکردنی هاوپەیمانەکانی لە رۆژهەڵاتی ناوەڕاست و گەڕانەوەی نفوزو ئیعتباری لەم ناوچەیەداو راکێشانی ئێران بۆ ناوچەی نفوزی خۆی یان لانی کەم دژایەتی نەکردنی، کە ئێران یەکێک بوو لە رێگری سیاسەت و بەرژەوەندیەکانی ئەمریکا لەناوچەکەدا، بۆیە دانوسانی لەگەڵ ئێراندا لەمەوەیە، بەڵام بەکێشەو دەردیسەری نیە!. لەولاوە جەمسەری روسیاو چین خەریکی خۆسازدانی ئابوری و سیاسی خۆیانن، بەجۆرێکی تر لە بەرامبەر جەمسەری ئەمریکادا کاردەکەن، بەتایبەت چین وەک بەشێک لەم جەمسەرە لەباری ئابوریەوە قورسایی لەسەر ئەمریکا داناوە.
یەکێک لە تایبەتمەندیاکانی هەلومەرجی ئەمڕۆ لاوازی و لەمەیداندا نەبوونی بەهێزی چینی کرێکاریی هوشیارو رێکخراو و حزبی کۆمۆنیستی کرێکاریە، کە ئەمە ساڵانێکە فرسەتی هێرشی جۆراوجۆری ئابوری و سیاسی و کۆمەڵایەتی داوە بە حکومەتانی سەرمایەداری بۆ هێرش بەسەر چینی کرێکارو رادیکالیزمی کۆمەڵگاو لەسەندنەوەی دەستکەوتێک کە چینی کرێکارو ژنان و کۆمۆنیزم بەخەباتی خۆیان بەدەستیان هێنابوو، تا داسەپاندنی فەزای میلیشیایی و عەسکەرتاریزم و شەڕو کوشتارو کاولکاری و کۆمەڵکوژی و بەهێزی راسیزم و فاشیزم و نزیکبوونەوە هاتنە سەر دەسەڵات، لە نموونەکانی وەکو؛ ترەمپ، ناتانیاهۆ، ئەردوگان، خامنەئی، پۆتین و نایجل فاراج و جەلانی…
واتە ئەمریکا لەو هەوڵ و پەشێوویانەی بە ئەم دەورە نوێیەی کە دنیا بەسەری دەبات، لە کێشەکانی لەگەڵ جەمسەری روسیا و چین دا، لە دانانی باجی جیهانیدا، لە ساتوسەوداو کوشتار لە ئۆکرانیاو غەززەدا، لە مەسەلەکانی جەزیرەی گرینلاند و کەناڵی پەنامادا، لە پەیوەندی بە کەنەداو وڵاتانی ئەوروپاوە، لە بەرامبەر سیاسەتی ناوخۆی ئەمریکاو ناڕەزایەتیەکان دا، ئەمریکا ئەگەرچی

وادەردەکەوێت کە تەنیا هێزی گەورەی جیهانیەو بەم ج□نگایەوە لەدانوسان لەگەڵ ئێراندا دەردەکەوێت، وە قسە لەسەر ئاشتی لە رۆژهەڵاتی ناوەڕاستدا دەکات و داوای ئاشتی و خۆشی بۆ خەڵکی ئێران دەکات هەروەک خامنەئی کە هەمانشت بۆ خەڵکی ئێران دەڵێت لەلابردنی گەمارۆ لەسەر ئێران، بەڵام لە راستیدا ئەمریکا رێگری و کێشەی زۆری ل□ بەردەمدایە، وە ململانیەک لەگەڵ ئێران و هاوپەیمانەکانیدا هەیەتی بەرزو نزمی بەخۆوە دەبینێت و هەر لایەکیان بەشوێن بەرژەوەندیەکانی خۆیانەوە لە دانوسان و ناوەندگیریەکاندا کاردەکەن.

حکومەتی ئێرانیش لەم هاوکێشە نوێیەی جیهان و ناوچەکەدا، جێگاوڕێگای جارانی نەماوە، کە پەلی دەکێشا بۆ دەخاڵەت لەهەلومەرجی جیهانی و ناوچەی رۆژهەڵاتی ناوەڕاستدا، تەنیا وڵات بوو لەناوچەکەدا گەورەترین رێگری لەبەردەم بەرژەوەندیەکانی ئەمریکادا دروستدەکرد، هێزو دەسەڵاتی بۆرژوا ئیسلامی کە لەکوشتارو ئێعدام و برسیکردنی خەڵکی ئێراندا هیچکات دەستی نەپاراستووە، هەربۆیە نەدەکرا لە ناوچەکەدا حسابی لەسەر نەکرێت، یەکێک بوو لەو وڵاتانەی بۆ چەندین ساڵ رژێمی بەشار ئەسەدی راگرت، دەخالەت و کاریگەریەکانی لە سەر لوبنان و فەلەستین و یەمەن و عێراق و تا دەگاتە کوردستانی عێراق و بڕیاردان لە بڕیارو کارەکانیاندا، زۆر بەرچاو بوو، بەڵام لە رێگای لێدان و پاشەکشەکردن بە لایەنگرانی کە بە پرۆکسیەکانی سەر بە ئێران دەناسرێن، گورزی گەورەی بەرکەوت بەتایبەت لە لوبنان، فەلەستین، سوریاو هەروەها ئەمانە وایانکردوە رۆژانە پاشەکشەی زیاتریش دەکات کە خەریکە لە یەمەن و عێراقدا بەسەریدا دەسەپێت، کە ئێران بەم ج□نگایەی ئێستایەوە لە دانوساندایە، لە خاڵەکانی دانوسان و قسەوباسی سەرانیادا بەتایبەت خامنەئی پێوەی دیارەو بێدەنگە.

دانوسانی ئێستای نێوان ئەمریکاو ئێران ل□ز□ورەتی جێگاوڕێگای هەردوولاوەیە لەمڕۆدا، ئەگەرچی تەوازنی نێوانیان یەکسان نیە، جێگای ئەمریکا لە سەروترو لەئاستی دنیادا سازدانەوەی دنیای ئەمڕۆی چەند جەمسەریە، لە ناوچ□ک□دا بۆ نەخشەی نوێیە لە رۆژهەڵاتی ناوەڕاستدا بەڕابەری خۆی و هاوپەیمانانی لە ئیسرائیل، سعودیە، قەتەرو وڵاتانێکی کەی وەک تورکیاو میسرو ئیمارات، وە بۆ چاوترسێنی ئێران؛ کەشتی جەنگی و فڕۆکەی ئێف بی ٥٢ و موشەکی پێشکەوتوی هێناوەتە ناوچەکەو مۆڵەتی دوو مانگی داوەتە ئێران و ترەمپ وتویەتی بودجەی جەنگی ئامادەیە. ئەوەی ئەگەر جەنگ رووبدات کاولکاری نەک تەنیا لە ئێران بەڵکو هەموو ناوچەکە دەگرێتەوەو سەد بەرابەری کۆمەڵکوژیەک لە لە غەززە ئەنجامی دەدەن

دەبێت. جێگاو خواستەکانی حکومەتی ئێران لە دانوساندا بە مانەوەی دەسەڵاتی خۆیەتی وەک سەرەکیترین بابەت، بەڵام لەگەڵ ئەم لاوازیانەی ئێراندا هێشتا بەمانای ئەوە نیە کە بەرژەوەندی ئەمریکاو هاوپەیمانەکانی هەر لە شەڕدا بێت.

واتە بەهۆی تەوازنی لەسەرەوە بوونی ئەمریکا، لاوازی و پاشکشەی ئێران، ئەمریکاو زۆرێک لە وڵاتانی ئەوروپاو ناوچەکە دەیانەوێت پرۆسەی ڕێکەوتنی نێوانیان بە ئاشتی لەپێناو بەرژەوەندی کە وەگەڕخستنی سەرمایەو نەخشەی نوێی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستە لە کەشوهەوای ئاشتیدا بەواتە پێشەوە، ئەم هەنگاوە پێش هەموو شتێک لە بەرژەوەندی حکومەتی ئەمریکاو وڵاتانی سەرمایەداری هاوپەیمانیەتی وەک بلۆکێک لە ناوچەکەدا کاری بۆ دەکەن، نەک لە بەرژوەندیەکانی خەڵکی کرێکارو کەمدەرامەتەوە، کە ئەمریکاو ئێرانیش باسی بەرژوەندیەکانی خەڵکی ئێران دەکەن، بەرژەوەندی خەڵکی کرێکارو کەمدەرامەتی کۆمەڵگە نە لەشەڕو نە لەئاشتی نێوان وڵاتانی سەرمایەداریدا نیە، بەڵام پرۆسەی ئاشتیەکەیان کەمتر زیان بە خەڵک دەگەیەنێت.

ئەم دانوسانە بەبێ گرفت و دەخالەتی وڵاتانێکی تر وەک نێوەندگیری ناچێتە پێشەوە، لەلای ئەمریکاوە جیا لە نێوەندگیریەکانی وڵاتی عومان و سعودیە، وڵاتانی ئەوروپاش هەیە وەک هاوپەیمانی پێشوو یان خۆ ئامادەکردن بۆ هاوپەیمانی نوێ. بۆ ئێرانیش ئامادەیی و نێوەندگیری روسیاو چین وەک هاوپەیمان و بوونی بەرژەوەندیان لەناوچەکەدا زۆر بەرچاوە، هەربۆیە سەردان و دانیشتنەکانی وەزیری دەرەوەی ئێران عەباس عێراقچی لەگەڵ هەریەکە لە وەزیرەکانی دەرەوەی روسیا سیرگی لافرۆف و لەگەڵ دینگ شیانگ، جێگری یەکەمی سەرۆکوەزیرانی چین و وانگ یی، وەزیری دەرەوەی چین کۆبوویەوەو عەباس عێراقچی دەڵێ؛ “چین و رووسیا دوو دوو هاوپەیمانی ستراتیجی و گرنگن بۆ ئێمە، لە کاتە سەختەکاندا دەستی نزیکی ئێمەن، ئاسایە راوێژی بەردەوامان لە بوارە جیاوازەکاندا هەبێت، بەتایبەتی ئێستا کە گفتوگۆمان لەگەڵ ئەمریکا بەشێوەی ناڕاستەوخۆ لەسەر پرسی بەرنامەی ئەتۆمی هەیە”.

بێگومان چوونەپێشەوەو یەکلایکردنەوەی ململانێکانی نێوان ئەمریکاو ئێران لەڕوانگەی ئێمە کۆمۆنیستەکانەوە لە رێگای ئاشتی و دانوسانەوە بێت تا جەنگ، لەبەرژەوەندی خەڵکی ئێران و ناوچەکەدایە، هەربۆیە جێگای خۆیەتی کە دەبێت ئیشارە بەوە بدەین کە کێشەکانی نێوان ئەمریکاو ئیسرائیل لەگەڵ ئێران بەشێوەی توندوتیژی و تیرۆرو موشەک بارانی یەکتر، لەدەورەی پێشوودا نوێنەرایەتی دوو بەرژەوەندی جیاوازی دەکرد، لەلایەک بەرژەوەندی

حکومەتانی بۆرژوازی و سەرمایەداری و نوستوو لەسەر پارەی کەڵەبووی نەوت و سامانی کۆمەڵگە، لەگەڵ برسیکردن و کوشتاری خەڵکی مەدەنی و بێتاوانی ئێران و ناوچەکەدا.

خاڵێک کە جێگای ئاماژەیە، دانوسان و رێکەوتنی ئاشتیانەو بەرژەوەندیخوازانەی ئەو دوولایەنەی دانوسکار، ئەمریکاو حکومەتانی هاوپەیمانی ناوچەکە بەڕابەری ئەمریکاو بەنەخشەی نوێی ناوچەکەوە بە کەڵەکەی سەرمایەو مانەوەی دەسەڵاتی سەرمایەداریانەیان و خواستی دەست نەگەیشتنی ئێران بە چەکی ئەتۆمی و کەمکردنەوەی پیتاندنی یۆرانیەم لە ٦٠٪ وە بە ئاستی ٣.٦٧٪ کە ئەمانە وەک مەسەلەی بنچینەیی بە پاشەکشە بە ئێران، ئەگەر نا زۆر بابەتی تر هەیە ئەمە لەلایەک و بەرنامەی ئێران بە مانەوەی دەسەڵاتەکەی کە بەهەر شێوەیەک بێت لە خواستی لابردنی سزاکانی سەر ئێران و هەناردەی نەوت، گەڕاندنەوەی پارە بلۆککراوەکانی لە جیهانداو گەرەنتی رێکەوتنەکەو تەسلیمکردنی یۆرانیومی پیتێنراو بە روسیا یان چین کە ئەمە خاڵێکە بە گەرەنتی کە ئێران داوای دەکات، ئەمانە هەمووی لە بەرژەوەندی حکومەتی جمهوری ئیسلامی ئێرانەوەیە، بە مانەوەی خۆی، کە دەسەڵاتەکە هیچ چاوەڕوانیەکی لێناکرێت کە لە بەرژەوەندی خەڵک هەنگاوێک هەڵبنێت، تەنها لەژێر فشاردا نەبێت، بەڵام لاچونی گەمارۆکان بە تایبەت ئابوری لەسەر ئێران کە قورسایی لەسەر خەڵك داناوە لە بەرژەوەندی خەڵکدایە کە هەم هەناسەیەک بدات و هەم رێگایەکە بە وشیاری و خۆ رێکخستن، کە جمهوری ئیسلامی ئێران درەنگ یان زوو دەبێت بڕوات.

بەڵام بەهەر شێوەیەک بێت، بەرژەوەندی خەڵکی کرێکارو کەمدەرامەتی کۆمەڵگەی ئێران و ناوچەکەو هەتا کۆمەنیزمەکی رێکخراو لە ئاشتیدایە تا شەڕ، بەرژەوەندی خەڵکی ئێران لە نەبوونی گەمارۆی ئابوری و بوژاندنەوەی کەمێک زیاتری هەلومەرجی ژیان و گوزەرانیانە لەوەی ئەستا کەهەیە، خەڵک لە هەلومەرجی جەنگیدا ناتوانن زۆر بیربکەنەوەو خۆیان رێکخراو بکەن، لەچاو هەلومەرجەکی ئاسایی و لەباردا، کە هەلومەرجەکی نوێ لەئێراندا فرسەتێکە بە رێکخراوبوونی زیاتری چینی کرێکارو کۆمەنیزم لەکۆمەڵگەدا.

نوری بەشیر

ئەو هەر چـــــاوەڕوانە.. نەوزاد بەندی

کاتێ هەمووان ئەڕۆنەوە،
دوای ئەوەی جەوری ڕۆژێکی
دوور و درێژیان چێشتووە ..
ئەو به تەنیا چاوەڕوانە..
کە هێشتا مانگ،
ئامانەتی زەوی نەداوەتە دەستی خۆر،
هێشتا تاریکە و
هەردووکیان ئاسمانیان بەجێهێشتووە،
ئەو بە تەنیا چاوەڕوانە..
کاتێ باران لەگەڵ خۆڵا
ب□□ننامەیەک مۆر ئەکەن،
ووڵات لە قوڕاو هەڵکێشن،
ئەو بە بێ چەتر و
زۆر بێ باک، چاوەڕوانە ..
کاتێ گریان و پێکەنین
فەرموو لە یەکتر ئەکەن و
نازانیت کامیان له پێشن..
کاتێ تۆزێکی کۆمەڵگا ڕائەبوێرن،
ئەوانی تر لەگەڵ گوزەران شەڕ ئەکەن،
پێی ناوێرن ..
ئەو بە تەنیا چاوەڕوانە ..
وەک بڵێی دیداری لەگەڵ شەمەندەفەرێکا ه□ بێ ..
یاخود لەگەڵ نەفەرێکا ..
وەک بڵێی پەیمانی لەگەڵ کەشتییەکا دانا بێ و
دەریا له پڕ وشک بووبێ ..
یان شاسوارێ لە ناکاو توشی شک بووبێ ..
وەکو بڵێی گەردەلولێ پێی وتبێ
چاوەڕێم کە
بۆ کوێت ئەوێ هەڵت ئەگرم ..
یان یادگارییەک پەیمانی پێدا بێ بگەڕێتەوە،
ئەمیش پێی وتبێ حازرم ..

* * *

کات بە بێ باکیی ئەڕوات و
ئەو بە تەنیا چاوەڕوانە ..
ئەو ناپرسێ و
کەس ناپرسێ،
ئەو پەیکەرە یان وەک هەمووان
دەنگدەرێکی پەشیمانە ..

نەوزاد بەندی